

ПРЕГЛЕД ИЗЛОЖБИ

(децембар 2019 – јануар 2020)

Крајње непрегледна и неухватљива савремена уметничка сцена не заступа заједничке идеје, методе и правце, већ је усмерена на разнолике егзистенцијалне услове мултикултуралног и глобалног света. У условима променљивих вредносних система, трансгресије граница, пробијања формалних, медијских и просторних оквира, те наглашене интердисциплинарности у уметности, слојевитост савремене уметничке праксе развија се у процесу укрштања њених различитих компоненти, кроз међусобну комуникацију и умрежавање, а не одвојено функционисање.

Због овакве релативности појава и процеса, савремена уметност поприма све више различитих интерпретација, разуђених вредносних критеријума, дивергентних пратиоца и протагониста, те питања као што су: шта чини савремену уметност, којим се проблемима она данас бави и на који начин, ко су њени заступници, кустоси, уметници и конзументи, постају неопходна у турбулентном периоду попут садашњег. Иако се не могу очекивати јединствени одговори на наведена питања, фестивали, изложбе, симпозијуми, профилисане онлајн платформе и слично прилике су за сучељавање мишљења и знања, изношење идеје и размену садржаја.

У контексту ширих уметничких процеса егзистира и уметничка сцена Новог Сада која се развија на таласу блиских регионалних кретања, актуелних друштвених трансформација, проблематичних финансијских и системских односа, уз константно преиспитивање позиционираности између центра и периферије, колективне и индивидуалне стратегије, локалне и интернационалне концепције, савремености и традиционализма, забаве и уметности, отворености и ксенофобије... Колико је демократичност процеса отворила простор најразличитијим деловањима, толико су културна политика, тржишни односи и медијска култура допринели општем комешању садржаја и критеријума, без уочљиве могућности изградње континуираног вредносног систем, а и уз видљиву деградацију институционалних и стручних компетенција.

Изложбена пракса током децембра 2019. и јануара 2020. године у Новом Саду одвијала се такође у наведеном контексту, указујући на актуелна друштвено-политичка, културна и уметничка стремљења, као и постојеће домете.

Крајем године су могле да се виде веће, међународне концепцијске изложбе отворене у претходном периоду, углавном крајем новембра, у музејима и галеријама. У Галерији Матице српске изложба *Пунктум* са избором значајних дела Збирке иностране уметности Музеја савремене умјетности Републике Српске, којом се наставила континуирана сарадња ових музејских институција и уопште представљања европских уметничких домета Музеја из Бања Луке у Новом Саду. Избор радова насталих од 1945.

године приредиле су Жана Вукичевић и Лидија Мереник, указујући на важне појаве присутне у интернационалној уметничкој пракси кроз дела аутора, као што су: Ото Пине (Otto Piene), Гинтер Икер (Günther Uecker) и Хајнц Мак (Heinz Mack) из групе ZERO и др.

Истовремено је у Музеју савремене уметности Војводине публика могла да погледа две ауторске изложбе, *Скок и зарон – Идентитет уметница у (ново)медијској пракси*, Сање Којић Младенов и *Искле смо каблове*, Мултимедијалне платформе за женску културу, активизам и теорију К.А.Т, ауторке Исидоре Тодоровић, које су биле усмерене на пропитивање статуса и позиције жена на уметничкој сцени, нарочито у оквиру (ново)медијске уметничке праксе, медијске продукције и едукације, уз тежњу за отварањем проблема присутних у оквиру актуелних друштвено-политичких односа у Војводини, али и регионалним и интернационалним токовима. Презентовани су радови, истраживања и искуства уметница, као што су: Богданка Познановић, Марица Радојчић, Бреда Бебан, Андреја Кулунчић, Лидија Среботњак Пришић, Наташа Теофиловић, Бојана С. Кнежевић, Јелена Јуреша, Весна Токин, Леа Видаковић, Весна Герић, Зорица Чолић, Катарина Петровић, Виолета Војводић Балаж, Дарија Медић, Андреа Палашти, Ана Недељковић, Моника Сигети, Исидора Пејовић, Радмила Требовац, Ана Стефановић и Весна Манојловић.

Поред наведених изложби усмерених на пропитивање (ново)медијске уметничке сцене, у Галерији СУЛУВ је представљен концепт *СМИЦ. њокрејна мала форма*, такође окренут ка афирмацији новомедијске уметничке праксе, окупљању локалних актера и актерки у циљу међусобног оснаживања и заједничке подршке продукцијских капацитета у тој области. Изложба је указала на нове активистичке стратегије Савеза удружења ликовних уметника Војводине ка креирању концепцијских платформи за умрежавање локалне и интернационалне уметничке сцене, заступање више интердисциплинарних и експерименталних приступа актуелним уметничким праксама, наглашенијој промоцији садржаја и разноврснијим начинима деловања (изложбе, разговори, сарадње, пројекти, резиденцијални програми, ликовна критика и сл.), што је наглашено и у годишњој публикацији *Продукција СУЛУВ 2019*, промовисаној 14. јануара 2020, у којој је важно место добила и дуго маргинализована ликовна критика.

Пилот изложба *СМИЦ* покренута на иницијативу Горана Деспотовског, кроз малу форму уметничког дела (интерактивни објекат, аудио-видео инсталација, *device art...*) и у релативно мањем изложбеном простору, уз већ познате ограничене могућности техничке продукције, окупила је релевантне већ афирмисане ауторе и ауторке углавном новосадског уметничког простора, оне млађих генерација, као и госте, који су више или мање имали ранија искуства у медијским експериментима. Учесници изложбе су били: Јован Ранковић, Јелена Гајиновић, Милица Дукић, Владимир Илић, Вук Ђук, Даница Бићанић, Сара Масникоса, Новак Пожарев, Адриен Ујхази, Драган Матић, Андреа Палашти, Стеван Којић, Сања Анђелковић, Никола Мацура, Марико Хори и Роналд ван дер Мејјс, Бојан Новаковић, Горан Деспотовски и Константин Ђурковић. Замишљена као први у низу догађаја посвећених уметности која се развија користећи и критикујући техничко-технолошки, дигитални и масмедијски развој, те нову социјалну културу комуникације, а која се код нас још увек бори за своје заслужено место у уметничком систему, представља пример отворених, експерименталних изложби присутних у Новом Саду.

Почетком новембра, у организацији Центра за нове медије *kuda.org* и Удружења КНАП/ИМПРОСТОР у Омладинском центру ЦК13 одржан је *Фестивал-у-ојозицији* као део ширег истраживачког пројекта *НОИСМ – Нови облици истраживања савремене музике* усмереног на подршку, подстицај и афирмацију савремене уметничке продукције, нарочито повезаности савременог музичког и уметничком стваралаштва. Представљене активности карактерисала је тежња ка интерактивности, колективном деловању и нарочито импровизацији, као концептуалним уметничким формама супротним актуелном комерцијализму и тривијалности. Учесници су били: Томаж Гром, Мања Ристић, Ксенија Стевановић, Bálint Bolcsó, Мирјана Раић, Милана Зарић, Samo Kutin, Joel Grip, Axel Dorner, Michael Griener, Dieter Kovačič, Ана Кравања, Тијана Станковић, ШКАРТ, Susanna Gartmayer, Christof Kurzmann, Милош Томић и Дарија Медић.

Поред наведених изложби и догађаја, праксу истраживања и презентовања (ново) медијске уметности у Новом Саду континуирано негује Андреј Тишма својим предавањима четвртком у простору Америчког кутка. Током децембра и јануара одржао је предавања из циклуса *Свеї діїїалне уметності* о видео-уметности Жанга Шаотаоа, Жанмишела Ролана и Цацина Моа, као и презентације радова са Видео-фестивала *Fasaga* из Пловдива. Као један од пионира новомедијске уметности код нас, Андреј Тишма оваквим деловањем настоји да информисе локалну средину о историјским појавама и личностима међународне медијске уметничке сцене.

Осим догађаја који су били усмерени на презентацију и афирмацију (ново)медијске уметности, крајем 2019. године организован је низ изложби које су испитивале место и улогу класичних медија у савременом културном простору и њихове нове могућности, нарочито у области едукативног процеса и међуинституционалне сарадње.

У организацији Академије уметности у Новом Саду, у простору *Свиларе*, представљени су радови Милице Милиновић и Лазара Марковића, уметника који су завршили специјалистичке студије *Скулптура у теракоти* (12. децембар 2019), реализовани у сарадњи са Интернационалним симпозијумом скулптуре у теракоти *Terra* у Кикинди. Овај реномирани симпозијум који је онедавно отворио и јединствени музеј намењен истраживању, чувању и презентацији скулптура у теракоти, омогућио је специфичну едукацију полазницима студија, чији резултати су овом изложбом били презентовани јавности. Уочљива је била тенденција аутора да своја ранија истраживања прошире и развију новим техничким могућностима и специфичностима самог материјала, као и да својим приступима дају допринос развоју скулптуре и инсталација у теракоти. Током изложбе је организован низ пратећих програма, од вођења кроз изложбу и радионица за децу, до презентације програма и предавања на којима су говорили професори и сарадници Катедре за вајарство: Мирјана Благојев, Никола Мацура, Сања Радусин, Игор Смиљанић и др., те Слободан Којић, оснивач и директор Центра за ликовну и примењену уметност *Terra*, Кикинда, Светлана Младенов, историчарка уметности и дугогодишња сарадница симпозијума и др.

У истом простору *Свиларе* је организован и уметнички симпозијум *EU-Art-Network* са изложбом *Ја нисам онај који јесам... или, Људи као жртве социјалне и генитивне*, кустоса Волфганга Хорвата, на којој су своје радове приказали уметници и уметнице из Италије, Аустрије, Словеније, Мађарске, Румуније, Немачке и Сирије, као и Јелена

Ђурић и Данило Вуксановић из Новог Сада. Уметнички симпозијум, са седиштем у Аустрији, током своје деветнаестогодишње праксе окупио је велики број уметника међународне уметничке сцене, а од последње три године укључује и ауторе из уметничког простора Србије.

Такође, поред групних изложби, приређено је неколико самосталних, међу којима се истиче *Live Long and Prosper – изложба Јана Триашке* у Поклон збирци Рајка Мамузића (22. јануар – 22. фебруар 2020) реализована кроз *site-specific* изложбену форму мурала великог формата са монументалним мотивима људске шаке приказане кроз упечатљиве симболе савремене гестуалне комуникације. Уметник је кроз једноставни цртеж руке анализирао различита значења симбола, гест као израз става и односа, њихову снагу међукултурног споразумевања, као и различита тумачења и неразумевања. Концепт изложбе се надовезује на ранија истраживања овог аутора, проширена дијалогом са делима из саме збирке, као што су скулптуре Александра Зарина из циклуса *Руке*. Укрштање савремене уметничке праксе са историјском, видљиво у овом пројекту, чини један од важних отворених сегмената рада саме институције окренуте више сопственом уметничком фонду. Јан Триашка, аутор који живи у Братислави, интернационално је присутан нарочито у региону средње Европе. Препознатљив је по континуираном повезивању уметничких сцена Словачке и Србије сопственим концептуалним сликарским пројектима или кустоским дијалозима. До сада је свој рад представио у више изложбених простора у Новом Саду, међу којима су: Галерија „Златно око“, МСУВ, Културни центар Новог Сада, Галерија СУЛУВ и др.

У Галерији СУЛУВ представљена је самостална изложба Адриен Ујхази *Такав је живоџ* (9. децембар 2019), уметнице млађе генерације, која од студија на Академији уметности у Новом Саду активно излаже и презентује свој уметнички рад усмерен на проучавање савремене екологије, односа човека и природе, нарочито биотехнолошких процеса и релација, а кроз увођење органских, микроматеријала у своју уметничку праксу. Испитује амбијент сопственог одрастања, његову материјалност и променљивост, те кроз искуства ранијих историјско-уметничких праски приступа реализацији коју карактерише једноставност форме и израза. На изложби у Галерији СУЛУВ концепт проширује истраживањем хипермедијске културе, комбинује дигиталне и аналогне праксе, те уводи различита сензорска искуства (тактилно, мирис...) у интеракцију са посматрачима.

Андреа Палашти је у Галерији СУЛУВ (14. јануар 2020) представила докторски уметнички пројекат „*Кућне вежбе: Ајројријација и њарџицијација као сиваралачка процедура у уметничком пројекту*“ реализован кроз колаборацију са већим бројем учесника, уметницима, студентима и члановима породице саме ауторке. Наиме, изложба је продукт својеврсних вежби изведених током наставног процеса на Академији уметности у Новом Саду, које су обухватале специфичне, једноставне задатке, инструкције са циљем стимулисања креативности и визуелне комуникације. Уметнички рад је настао кроз испитивање методологије едукативног и стваралачког процеса, односа друштвеног производа и уметности, те експеримента и партиципативност као посебних стратегија савремене уметности. Концепт је реализован као *site-specific* интермедијска инсталација у простору галерије, састављена од *мреже* међусобних односа и сегментата истраживачког процеса.

Током читаве 2019. године, као и током децембра и јануара, могла се уочити нешто већа усмереност на приказивање остварења млађих уметника и уметница, од студентских манифестација, групних и самосталних изложби, до разговора, радионица и резиденцијалних боравака. Питање је да ли су ти догађаји у вези са организацијом Нови Сад – Европска престоница младих, ЕПК 2021 или су више вид појачаних активности локалних актера усмерених на младе ствараоце, као што су: Академија уметности у Новом Саду, СУЛУВ, ЦК13 и сл.

Тако је у организацији Академије уметности Универзитета у Новом Саду у изложбеном простору Музеја савремене уметности Војводине 18. децембра отворен 7. *Светски бијенале студенјске фотографије*, традиционална регионална манифестација намењена промоцији достигнућа домаћих и међународних студената и студенткиња на пољу фотографије. Као и ранијих година, изложба је обухватила различите приступе фотографији, од традиционалне, концептуалне до (пост)медијске, блиске актуелним уметничким токовима, чиме се наставила афирмација младих учесника сцене кроз међукултурну сарадњу и дијалог.

У простору *Свиларе* отворено је неколико изложби млађих аутора и ауторки, као што су изложба вајарских дела – *Рециклишур* усмерена на скулпторске радове изведене кроз коришћење рециклираних материјала, нарочито металног отпада, у организацији удружења *Сценаџори*, на којој су се представили: Славко Живановић, Јован Ранковић, Милица Милиновић Зеленовић и Дејан Јанков, као и изложба *Ре.визија* на којој су презентовани завршни радови дипломираних студената и студенткиња мастер студија Академије уметности у Новом Саду.

Њихове млађе колегинице и колеге, студенти Академије уметности у Новом Саду, Катедре за нове ликовне медије, кроз концепт 3x3: *Амбијентални њрактикуми* реализовали су серију амбијенталних инсталација током новембра и децембра 2019. године у Галерији 3x3, Омладинског центра ЦК13. Алтернативни изложбени простор у поткровљу послужио је за серију *site-specific* интермедијских инсталација, специфичних, краткотрајних просторних концепата и експеримената којима су млади ствараоци кроз лични приступ, процес сопственог боравка у простору, слободног деловања и отворене комуникације креирали различите амбијенталне поставке као својеврсни одговор на затечено стање и контекст места. Самосталне изложбене презентације имали су: Алекса Боровац, Ана Радосављевић, Јулијана Павлович, Уна Младеновић, Ена Јованчић Видаковић, Анастасија Коматина и Марија Митић. Програм је вођен од стране професора и сарадника: Стевана Којића, Сунчице Пасуљевић Кандић и Борислава Продановића.

Осим изложби било је и јавних разговора са уметницима млађе генерације. У Галерији СУЛУВ организован је *ArtSample Манџелос 2019 #3* разговор са Немањом Миленковићем и Николом Радосављевићем, у оквиру активности *Манџелос* награде која се традиционално додељује за остварења младих уметника и уметница, као подстицај за даљи рад и истраживања, а која подразумева и резиденцијални боравак у Њујорку. Сусрет је био прилика да се истакну појаве и феномени важни за почетна усмерења, као и да се укаже на међугенерациске повезаности и утицаје афирмисаних уметника и теоретичара. Двојица уметника, са већ видљивим активностима на уметничкој сцени, сопственим искуством отворили су нова питања и теме присутне у професионалној пракси.

Крај године бележе и традиционалне манифестације и догађаји, као и завршна годишња презентовања пројеката.

Уприличене су традиционалне приказивачке изложбе, као што је нпр. *Изложба радова нових чланова СУЛУВ 2020* (22. јануар 2020) на којој су такође углавном могли да се виде радови уметника и уметница млађих генерација. Учествовали су: Саша Васиљевић, Љубица Туцаков, Раде Тепавчевић, Љубица Стојановић, Иван Перак, Магдалена Павловић, Ана Новаковић, Јована Милосављевић, Дорис Милешевић, Немања Миленковић, Дарија Медић, Татјана Мартички, Дејан Крстић, Александра Ковачевић, Ирена Ковач, Милош Гавриловић, Лили Буњик Ерос, Тамара Драган, Зорана Ђаковић, Милена Цветковић, Сања Анђелковић, Брацо Азарић, Маја Гајић и Соња Радаковић.

У Архиву Војводине је Удружење ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Војводине приредило Бијеналну изложбу дизајна и примењене уметности *Форма 23* (10. децембар 2019) на којој су додељене традиционалне награде. Главну награду, *Велику златну форму* добио је архитекта Лазар Кузманов за апартмански објекат *Big red 4est* на Копаонику, аутор који је током новембра 2019. имао ретроспективну изложбу у МСУВ, кустоса Владимира Митровића, у суорганизацији са Друштвом архитеката Новог Сада, а поводом награде за архитектуру „Ђорђе Табаковић“ коју је добио за 2019. годину.

Истовремено у Малом ликовном салону је 23. децембра 2019. отворена редовна *Зимска пројајна изложба* аутора који су се претходних година већином самостално представили у истом простору. У питању су аутори и ауторке различитих генерација и приступа, представљени углавном мањим форматима радова, међу којима су: Љубомир Вучинић, Јасна Гулан Ружић, Сима Гуцунски, Весна Јанић Пантовић, Драган Јанков, Горан Јуреша, Бојан Кириџић, Драгана Којић, Лазар Марковић, Миодраг Миљковић Мија, Александар Обровски, Моника Сигети, Габриела Хајзлер и Ванчо Христов.

По свему наведеном чини се да је у периоду децембар 2019 – јануар 2020. године забележено мноштво различитих догађаја, те на први поглед изгледа да је уметничка сцена Новог Сада врло динамична, богата и разноврсна, међутим, ако се пажљивије погледа, уочава се да су углавном у питању догађаји мањег обима, кратког трајања и скромнијих финансијских захтева. Такође, само мањи број примера је окренут ка умрежавању и размени са другим градовима и државама, уз видљиве недостатке дужих термина изложбених презентација, архитектонско-технички захтевнијих галеријских поставки, финансијској подршци продукцији уметничких радова, штампања озбиљнијих пратећих публикација или исплати адекватних уметничких хонорара. Континуирани проблем представља и непостојање градске галерије савремене уметности или већег, самосталног изложбеног простора специјализованог за савремену визуелну уметност, па се простори који томе нису примарно намењени користе у ове сврхе стварајући сталну конфузију у јавности својим различитим садржајима и наменама, а изложбене поставке остају без минимума стандарда савремених галеријских презентација. Иако је Нови Сад 2019. био Европска престоница младих, а припрема се и за титулу Европског града културе 2021, чини се као да се развој уметности и културе прихвата само на површинском нивоу, без жеље за дубљим анализама и приступима, као и важним стручним, финансијским и системским променама.